

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ У КИТАЇ

Статтю присвячено етапам становлення педагогічної підтримки обдарованих дітей в Китаї та основним їх положенням.

Ключові слова: етап, проблема дитячої обдарованості, основні положення.

Питання дитячої обдарованості в Китаї має багатовікову історію. Вже з часів Конфуція було визнано, що виявлення, навчання та виховання здібних дітей має величезне значення для процвітання усіх сфер життя китайського суспільства. Проблема дитячої обдарованості на сьогодні набула особливого значення для китайської держави. Ми маємо дослідити основні етапи вивчення проблеми дитячої обдарованості в КНР та узагальнити їх основні положення.

Мета статті – проаналізувати основні етапи вивчення проблеми дитячої обдарованості в Китаї з часів становлення республіки та розкрити їх основні положення.

Проблему дитячої обдарованості в Китаї вивчають вже не одне десятиліття. Здавна питання виховання, навчання та підтримки обдарованих дітей є одним із найголовніших для китайських педагогів і китайського уряду. З утворення Китайської Народної Республіки це питання набуває детального розгляду.

Вивченням цього питання займалися такі відомі китайські дослідники, як: Шен Чжень, Ван Чженде, Ву Ву, Го Цзи, Ян Ченьнінга та Лі Цзуньдао, У Куньшоу та ін. На жаль, серед українських дослідників це питання ще не було розглянуто.

Вивчення проблеми дитячої обдарованості в Китаї педагоги поділяють на такі етапи:

Початковий етап – приблизно з 1963 до 1972 рр., після розгляду питання на Четвертій національній конференції з питань освіти у 1962 р. Після тривалого обговорення проблем відбору та надання відповідної освіти обдарованим дітям було прийнято рішення розпочати експериментальне навчання обдарованих дітей.

Однією з найвизначніших спроб створити окремі класи для навчання таких дітей є експериментальна концепція Шен Чжень, який створив такий клас в Шанхаї на базі середньої школи. Цей клас займався за прискореною програмою з математики, китайської та англійської мови. Тут вперше Шен Чжень використав систему заохочення та педагогічної підтримки. Цей експеримент тривав два роки, але державного визнання так і не здобув. Незважаючи на це, він мав потужний вплив на подальший розвиток ретельного вивчення питання дитячої обдарованості.

Експериментальний етап – з 1973 до 1983 рр. Міністерство освіти в 1973 р. “Програму для наукового експерименту з обдарованими дітьми по-

чаткової школи”. Тут мова йде про фундаментальний експеримент, що включав три етапи:

1) 1973–1978 рр. – планування експерименту. В цей час школи, в яких було відкрито експериментальні класи для навчання обдарованих дітей, несуть повну відповідальність за експериментальну роботу;

2) 1979–1981 рр. – розповсюдження освіти для обдарованих на території країни (провідні школи по всьому Китаю повинні були відкрити освітні класи для обдарованих дітей);

3) 1982 р. – централізація управління освітою для обдарованих дітей [2].

Перша програма КНР, яка була розроблена спеціально для виявлення та розвитку талантів у обдарованих дітей, існує вже 32 роки. Перша програма для обдарованих дітей під назвою “Уроки для дітей та юнацтва” була розроблена за ініціативою двох лауреатів Нобелівської премії Ян Ченьнінга та Лі Цзуньдао в Науково-технічному університеті Китаю (м. Хефей провінції Аньхой). Ця програма була розглянута Ден Сяопіном, який був провідним партійним діячем і фактичним правителем Китаю з кінця 70-х рр. XX ст. головним ініціатором політики “чотирьох модернізацій”, які привели до бурхливого економічного зростання в Китайській народній республіці та досягнення одних із найвищих у світі темпів зростання економіки. Він визнав необхідність створення спеціальних класів для навчання обдарованих дітей, що матиме величезне значення для розвитку країни. Тому програма була прийнята Китайською академією наук і вже 08.03.1978 р. такий клас було створено на базі Науково-технічного університету Китаю. З роками програма вдосконалювалась і була впроваджена в багатьох навчальних закладах КНР.

Ця програма була спеціально розроблена в Китаї для того, щоб якнайшвидше навчити талановитих дітей і допомогти їм скоріше стати першокласними вченими. Китай також відомий досягненнями в техніці, спорті, економіці та в інших сферах життя. Варто зазначити, що більшість концепцій з питання виявлення, навчання та виховання обдарованих дітей в Китаї було запозичено з досвіду СРСР, США та праць багатьох європейських дослідників. З них було виокремлено основні положення й адаптовано для “китайського” сприйняття [1].

Етап розвитку (з 1986 р.) – після обнародування “Закону про спеціальну освіту”, з внесеними у нього змінами та доповненнями, експеримент отримує свою нормативно-правову базу для початку активної дії та подальшого розвитку.

За роки існування спеціальної освіти для обдарованих дітей дослідники та експерти в галузі освіти розпочали плідну співпрацю для вдосконалення якості освіти, підвищення уваги до індивідуального навчання, а також освіти для обдарованих, яка стала найбільш важливою частиною національної освіти КНР. Науковці зазначають, що з метою сприяння розвитку країни необхідно розвивати талант, сприяти розвитку дитячої обдарованості, відповідати вимогам і потребам обдарованих учнів у навчанні. Не-

обхідно надавати підтримку в забезпеченні навчальними матеріалами, плануванні навчальних програм та ідентифікації обдарованих дітей [2].

Освіта для обдарованих отримала увагу з боку китайського уряду. З'явилося багато правових положень, які були прийняті для закріплення основ навчання обдарованих дітей:

“Закон про обов'язкову освіту” від 1986 р. розділ III “Про національні заслуги обдарованих дітей”).

“Закон про спеціальну освіту” від 1986 р. (розділ II конкретно про навчання обдарованих дітей):

- а) визначені критерії обдарованості та талановитості;
- б) визначено надання матеріальної допомоги учням з малозабезпечених родин;
- в) визначено необхідність використання суспільних ресурсів для подальшого розвитку діяльності в цій галузі [4].

3. “Закон про спеціальну освіту” від 1973 р. (ст. 7): “Освіта для обдарованих дітей має бути реалізована засобами гнучких методів і матеріалів, що мають розвивати здібності та заохочувати, що мають бути підібрані згідно з індивідуальними особливостями учнів” [3].

4. “Закон про спеціальну освіту” виправлений і доповнений від 1990 р.:

- а) переглянуто особливі здібності;
- б) визначено надання можливості академічно обдарованим дітям перейти в старші класи згідно з результатами відповідних екзаменів у винятковому порядку;
- в) визначено підготовку відповідних спеціалістів у галузі освіти для подальшого співробітництва;
- г) підвищення уваги до обдарованих учнів з незадовільним соціально-економічним рівнем життя [5].

При становленні освіти для обдарованих дітей як частини спеціальної освіти КНР виникало багато проблем. Китайський дослідник у галузі педагогіки Ван Чженде у 1991 р. визначив основні з них: відсутність належних навчальних програм, вузьке впровадження, недосконалість плану розвитку, недостатнє оцінювання та подальші дослідження, а також відсутність заохочення керівників установ і відповідних спеціалістів. Саме тому, існувала необхідність розвивати та вдосконалювати систему роботи з обдарованими дітьми.

5. “Закон про спеціальну освіту” виправлений і доповнений від 1998 р. (про перегляд об'єктів спеціальної освіти з незадовільним соціально-економічним статусом):

- а) школи зобов'язані організувати індивідуальні консультації для обдарованих школярів або за необхідності змінювати клас або школу;
- б) процедура відбору обдарованих дітей має бути розширена та поширюватися на дітей з незадовільним соціально-економічним статусом;
- в) програми роботи з обдарованими дітьми мають бути максимально гнучкими та реалізовуватися у спеціалізованих установах;

г) програми для підтримки обдарованих дітей мають бути спеціально розроблені згідно з фізичним та психічним станом дітей [6].

Аналіз освіти для обдарованих дітей, що провів дослідник в галузі педагогіки Ву Ву (2000), показав покращення ситуації в галузі спеціальної освіти для обдарованих. Багато факторів, зокрема політика в галузі освіти та адміністративна підтримка, планування навчальних програм, підбір навчальних матеріалів і методів були значно покращені. Але залишається питання щодо недостатньої підготовки вчителів і викладачів, велика кількість зауважень до процесу пошуку та відбору обдарованих дітей. На думку дослідника, це пов'язано з недостатньо чітким розумінням поняття “обдарованість” і “соціальна підтримка”. Він вважає за необхідне продовжувати дослідження в галузі освіти для обдарованих.

У 2003 р. Ву Ву проводить повторне дослідження та аналіз 30-річного досвіду КНР щодо освіти обдарованих дітей. Він зазначив, що незважаючи на напрям політики щодо гнучких навчальних програм і підготовку відповідних фахівців, матеріально-технічне забезпечення, котре має під собою законні підстави, існує низка невирішених питань. Стає актуальним питання щодо збагачення програм інноваційними методами, новітніми технологіями, а також упорядкування управління спеціальною освітою в усіх регіонах країни [7].

Ще один дослідник у галузі вивчення проблеми дитячої обдарованості Го Цзи у 2000 р. проаналізував 30-річний досвід КНР щодо роботи з обдарованими дітьми. Він зазначає, що розвиток спеціальної освіти в КНР має позитивну тенденцію, але об'єкти спеціальної освіти мають заохочувати, а випускників слід забезпечити працевлаштуванням або позаконкурсним вступом до аспірантури. На його думку, освіта такого рівня, як освіта обдарованих дітей, потребує все більших інвестицій, бо вона того варта. Велика кількість дітей потребує відповідної освіти, а також відповідного рівня викладання. Саме тому на перше місце виноситься питання підготовки висококваліфікованих викладачів, яке не може бути проігнорованим.

Слід зазначити, що дослідження ефективності спеціальної освіти для обдарованих дітей показали позитивні результати, але ще далекі до ідеальних. Звіти спеціальних підрозділів з психологічної адаптації обдарованих дітей теж показують хороші результати роботи [8].

Висновки. Вивчення проблеми дитячої обдарованості в Китаї протягом багатьох років пройшло декілька етапів і навіть на сьогодні має подальше поширення. Набутий досвід систематизувався, організуючи основні засади роботи з обдарованими дітьми. Результатом цього є загальновідомий суспільний та економічний прогрес китайської держави, що з кожним роком набуває подальшого прискорення. Усі ці фактори вказують на доцільність програм, за якими проводиться робота з обдарованими дітьми.

Список використаної літератури

1. 資優教育的全方位發展 / 中華資優教育學會. 台灣: 叢書系列 “高職用書”, 2000. – 496 с.

Всебічний розвиток обдарованих дітей / Асоціація освіти обдарованих в Китаї. – Тайвань : Вища книга, 2000. – 496 с.

2. 昆壽. 資優教育—課程與教學. 台灣: 國立台南大學特殊教育中心出版, 1999. – 352 с.

У Куньшоу. Вступ до навчання обдарованих дітей / У Куньшоу. – Тайвань : Видавничий центр національного університету Тайнань, 1999. – 352 с.

3. 特殊教育法民國1973年12月17日

“Закон про спеціальну освіту” від 17 грудня 1973 р.

4. 特殊教育法【制定/修正日期】民國86年5月14日

“Закон про спеціальну освіту”, виправлений та доповнений від 14 травня 1986 р.

5. 特殊教育法【制定/修正日期】民國90年12月25日

“Закон про спеціальну освіту”, виправлений та доповнений від 25 грудня 1990 р.

6. 特殊教育法【制定/修正日期】民國98年10月23日

“Закон про спеціальну освіту” (Поширений та доповнений) від 23 листопада 1998 р.

7. 吳武典 (2006) : 我國資優教育的發展與展望。資優教育季刊, 100, 3–20.

Бу Ву. Розвиток та перспективи освіти для обдарованих в Китаї / Бу Ву // Освіта для обдарованих. – 2006. – № 100. – С. 3–20.

8. 郭靜姿 (2000) : 談資優學生的特殊適應問題輔導。資優教育季刊, 75. – С. 1–6.

Го Цзи. Питання спеціальної адаптації та консультування обдарованих учнів / Го Цзи // Освіта для обдарованих. – 2000. – № 75. – С. 1–6.

Борисенко Д.А. Этапы становления педагогической поддержки одарённых детей в Китае

Статья посвящена этапам становления педагогической поддержки одаренных детей в Китае и основным их положениям.

Ключевые слова: этап, проблема детской одаренности, основные положения.

Borisenko D. The stages of pedagogical support development for gifted children in China

The article is devoted to the stages and main principles of pedagogical support development for gifted children in China.

Key words: a stage, the problem of children's gifts, main principles.